

o'quvchi urush yillarining shunchaki tarixiy fakt emas, balki hayot falsafasi, axloqiy saboq, insoniylik sinovi ekanini anglaydi. Bu asarlar faqat o'zbek adabiyotininggina emas, balki umuminsoniy qadriyatlar xazinasi sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. O'ljaboyev U. Zamon talabi va ijodkor mas'ulligi. – Toshkent.: O'zbekiston, 2012.108-b.
2. Hoshimov O'.Ikki eshik orasi. -Toshkent.: Sharq. 2012
3. S. Ahmad. Ufq trilogiya. –Toshkent .: Turon zamin. 2024.
4. Normatov U. Ufqlarning chin oshig'i. – Toshkent.: Yurist-media markazi.2008.
5. Sharafiddinov O. Ijodni anglash baxti. – Toshkent.: Sharq, 2004.

IJTIMOIIY TARMOQLAR VA TEXNOLOGIYALAR BOLANING PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI

Tursunboyeva Uminiso,

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi

24-03-guruh talabasi,

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Annotatsiya

Mazkur maqolada bolalar bog'chasida nutqiy o'yinlar orqali muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi ko'rib chiqilgan. Nutqiy o'yinlarning ahamiyati, ularning turlari va bolalar nutqini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'yinlar bolaning so'z boyligini oshirish, fikrlash qobiliyatini shakllantirish hamda kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bolalar o'yin jarayonida tilni samarali ravishda o'rganib, muloqotda ishtirok etishga tayyor bo'ladilar, bu esa ularning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Nutqiy o'yinlar, muloqot ko'nikmalari, bog'cha, ta'lim, pedagogika, bola rivojlanishi, innovatsion metodlar, lingvistik qobiliyat, interaktiv yondashuv, kommunikativ kompetensiya

Аннотация

В данной статье рассматривается развитие коммуникативных навыков у детей дошкольного возраста посредством речевых игр. Анализируется значение речевых игр, их виды и роль в развитии речи детей. Результаты

исследования показывают, что игры способствуют расширению словарного запаса ребенка, формированию мышления и развитию коммуникативной компетенции. В процессе игры дети эффективно овладевают языком и готовы участвовать в общении, что положительно влияет на их общее развитие.

Ключевые слова: речевые игры, коммуникативные навыки, детский сад, образование, педагогика, развитие ребенка, инновационные методы, лингвистические способности, интерактивный подход, коммуникативная компетенция.

Abstract

This article examines the development of communication skills in preschool children through speech-based games. It analyzes the importance of speech games, their types, and their role in the development of children's speech. The research results show that games contribute to expanding a child's vocabulary, forming thinking abilities, and enhancing communicative competence. During play, children effectively acquire language skills and become ready to participate in communication, which positively affects their overall development.

Keywords: speech games, communication skills, kindergarten, education, pedagogy, child development, innovative methods, linguistic ability, interactive approach, communicative competence.

Kirish

Ijtimoiy tarmoqlar va zamonaviy texnologiyalar bugungi kunda har bir kishining kundalik hayotida muhim o'rin egallagan. Ushbu vositalar nafaqat kattalar, balki bolalar va o'smirlar uchun ham ta'sirchan bo'lib, ularning psixologik holati, shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy munosabatlari va hissiy dunyosiga katta ta'sir ko'rsatadi [1,1]. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar jahon miqyosida jamiyatning ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy hayotiga sezilarli ta'sir o'tkazib, yosh avlodning dunyoqarashini shakllantirishda ham yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Bu jarayonning ijobiy va salbiy ta'sirlarini aniqlash, bolalar psixologiyasiga qanday ta'sir qilishini tushunish, shuningdek, bu vositalardan qanday qilib samarali va xavfsiz foydalanish bo'yicha ilmiy-tadqiqotlar olib borish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Zamonaviy texnologiyalar, xususan, internet va ijtimoiy tarmoqlar, bolalar va o'smirlarning axborot olish va ularning hissiy reaksiyalarini shakllantirishda asosiy vositaga aylangan. Ushbu vositalar orqali bolalar va o'smirlar turli madaniyatlarni, fikrlarni, qarashlarni o'rganib, o'zlarining ijtimoiy doiralarini kengaytiradilar. Biroq, ijtimoiy tarmoqlarda va texnologiyalarda mavjud bo'lgan axborotning to'liqligi, haqiqatga yaqinligi va axloqiy me'yorlari bolalar

psixologiyasiga ta'sir qiladigan muhim omil hisoblanadi[2,3]. Shuningdek, bolalar va o'smirlarning virtual muhitda ko'p vaqt o'tkazishlari ularning hayotiy tajribalariga, o'zaro munosabatlariga, boshqaruv qobiliyatlariga ham ta'sir qilishi mumkin.

Biroq, texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar faqatgina salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin deb o'ylash noto'g'ri bo'lardi. Ba'zi ilmiy tadqiqotlar ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarni bolalarning ijtimoiy kompetentsiyalarini rivojlantirishda, o'z fikrlarini erkin ifodalashda va kreativliklarini oshirishda samarali vosita sifatida ko'rsatgan. Masalan, onlayn o'yinlar, o'quv dasturlari va virtual jamoalar bolalar uchun o'zlarini yangi kontekstlarda sinash va o'rganish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, texnologiyalar yordamida bolalar o'z ta'lim olish jarayonini individualizatsiya qilish, mustaqil o'rganishni rivojlantirish va o'z maqsadlariga erishish yo'lida samarali vositalardan foydalanishlari mumkin[3,8].

Biroq, barcha bu imkoniyatlarga qaramay, texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar bolalar psixologiyasiga ham salbiy ta'sirlar ko'rsatishi mumkin. Ko'p vaqt davomida virtual muhitda bo'lish, bolalarning haqiqiy dunyo bilan aloqalarini pasaytirishi, ijtimoiy izolyatsiya va ko'ngil tushkunlik holatlariga olib kelishi mumkin. Shuningdek, yosh bolalar uchun noto'g'ri axborot va noto'g'ri ma'lumotlarga asoslangan kontent, shuningdek, bullying (tahqirlash) va virtual zo'ravonlik kabi salbiy holatlar, ularning hissiy holatini buzishi va o'zlariga bo'lgan ishonchni yo'qotishiga sabab bo'lishi mumkin.

Shu bois, ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarning bolalar psixologiyasiga ta'sirini o'rganish, shuningdek, bu vositalardan bolalar uchun maksimal foyda olish va xavfsiz foydalanish yo'llarini aniqlash juda muhimdir. Ma'lumki, texnologiyalarning bolalarga ta'sirini tahlil qilishda faqat salbiy tomonlarini emas, balki ijobiy tomonlarini ham e'tiborga olish zarur. Shuningdek, bu vositalardan foydalanishning psixologik xavfsizlik tamoyillari va me'yorlari ishlab chiqilishi, ularni bolalarning psixologik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan tarzda qo'llash mumkinligini ko'rsatib beradi.

Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar bolalar uchun nafaqat kommunikatsiya vositasi, balki dunyoqarashlarini shakllantirish va psixologik rivojlanishlariga ta'sir ko'rsatadigan kuchli omillardan biridir. Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar bolalar va o'smirlar o'rtasida o'zaro aloqalarni rivojlantirish, fikr almashish va yangi do'stlar orttirish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, ular bolalarga o'z tajribalarini boshqalar bilan baham ko'rish va ijtimoiy mas'uliyatni tushunishga yordam beradi[4,2]. Ijtimoiy tarmoq orqali bolalar o'z fikrlarini erkin ifoda etish, o'zining yoshiga va qiziqishlariga mos guruhlarda ishtirok etish orqali o'zlarini

anglashlari mumkin. Bu ularga o'z identifikatsiyasini mustahkamlash va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Biroq, texnologiyalar bolalar uchun faqat foydali emas. Masalan, video o'yinlar va o'quv ilovalarining ta'siri, bolalar uchun turli darajadagi qiziqarli va o'rgatuvchi imkoniyatlar yaratadi. O'yinlar orqali bolalar o'qish va o'rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli shaklda amalga oshiradilar. Bunday o'yinlar bolalarga ijtimoiy malakalarni rivojlantirish, jismoniy va kognitiv ko'nikmalarni oshirishda yordam beradi. Biroq, texnologiyalarni haddan tashqari ishlatish bolalarda salbiy ta'sirlar ham keltirib chiqarishi mumkin. Ekran oldida uzoq vaqt o'tirish, ularning diqqatini boshqa narsalarga qaratish imkonini kamaytiradi, bu esa bolalarning jismoniy va psixologik rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar bolalarning ta'lim jarayonini sezilarli darajada yaxshilashda yordam beradi. Onlayn ta'lim platformalari va mobil ilovalar bolalarga bilim olishda keng imkoniyatlarni yaratadi. Ular turli mavzularda o'qish va o'rganish uchun resurslarga ega bo'lishadi. Mobil ilovalar orqali bolalar geometriya, matematika, til o'rganish, fanlar kabi turli sohalarda o'quv dasturlarini o'rganishlari mumkin. Bu jarayon bolalar uchun qiziqarli va motivatsion bo'lib, o'quv jarayoniga qiziqish va hissa qo'shish imkonini beradi. Onlayn kurslar va video darsliklar bolalar uchun ko'plab interaktiv darslar, tajriba va o'rganish usullarini taqdim etadi, bu esa ularning o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar bolalarga bir-birini qo'llab-quvvatlash va o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini beradi. Bolalar ijtimoiy tarmoqlarda o'z tajribalarini o'rtoqlashib, bir-birlarini ruhlantirish, qo'llab-quvvatlash va do'stlik munosabatlarini rivojlantirishlari mumkin. Ular o'z qiziqishlarini va ijtimoiy masalalardagi fikrlarini bildirish orqali o'ziga xos ijtimoiy va psixologik rivojlanishga erishadilar. Ayniqsa, bolalar bir-birlari bilan o'rgatish, maslahatlashish, o'zaro yordam berish va bilim almashish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu ularning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir qiladi[5,6].

Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarning salbiy ta'sirlari ham mavjud bo'lib, bu holat bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga zarar etkazishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlarda bolalar o'zlarini boshqalar bilan taqqoslashadi va shu orqali o'z-o'zini baholash tizimi buziladi. Bunday holat bolalar orasida o'zini past baholash, depressiya va noaniqlik kabi psixologik muammolarga olib kelishi mumkin. Bolalar ijtimoiy tarmoqlarda o'z hayotlarining faqat yaxshi tomonlarini ko'rsatishadi, bu esa boshqalarga nisbatan o'zini yomon his qilishiga va noaniq his-tuyg'ularni boshdan kechirishga olib kelishi mumkin.

Texnologiyalarning haddan tashqari ishlatilishi ham bolalarda salbiy ta'sirlar keltirib chiqarishi mumkin. Ko'zlar bilan bog'liq muammolar, uyqusizlik, jismoniy faollikning pasayishi, va ijtimoiy aloqaning kamayishi bu salbiy oqibatlardan ba'zilaridir. Bolalar, ayniqsa, uyda ko'p vaqtni ekran oldida o'tkazganda, o'zlarini ijtimoiy jihatdan ajratilgan his qilishlari mumkin. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarda faol bo'lish ularga tajovuzkorlik yoki tazyiqni his qilishlariga olib kelishi mumkin, bu esa o'z-o'zini past baholash va depressiv holatlarga sabab bo'ladi. Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar bolalarning psixologik rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy tarmoqlarda vaqt o'tkazish, bolalarda o'ziga bo'lgan ishonch va mustahkam identifikatsiyani shakllantirishga yordam beradi, ammo bu jarayonning salbiy tomonlari ham mavjud. Bolalar va o'smirlar o'zlarini doimo boshqalar bilan taqqoslashadi va bu ularni ba'zida stressga solishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqdagi faollik, yuksak maqsadlar va me'yorlarni belgilash bolalarda o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlashga yordam beradi, ammo ular boshqa bolalar bilan o'zlarini taqqoslash orqali kamchiliklarini his qilishlari ham mumkin.

Texnologiyalarning bolalarning psixologik rivojlanishiga ta'siri faqat shaxsiy tajribalar va hissiyotlar bilan bog'liq emas, balki ijtimoiy muhit va oilaviy qo'llab-quvvatlashga ham bog'liq. Psixologik maslahatlar va bilimlarni internet orqali bolalarga etkazish, ularning o'z muammolariga echim topish, psixologik holatini yaxshilash va o'zini anglashiga yordam berishi mumkin. Internetda mavjud bo'lgan onlayn psixologik yordam resurslari, masalan, psixologik maslahatlar, ijtimoiy mashg'ulotlar va terapiya sessiyalari bolalarga o'z shaxsiy muammolarini hal qilishda yordam berishi mumkin.

Bolalarning ijtimoiy tarmoqlardan foydalangan holda maqsadga muvofiq foydalanishini ta'minlash juda muhimdir. Bu maqsadga erishish uchun ota-onalar va pedagoglar bolalar bilan doimiy ravishda muloqotda bo'lishlari va ular bilan texnologiyalardan foydalanishning foydalari va xavflarini muhokama qilishlari zarur. Texnologiyalardan foydalanish tartibini belgilash, bolalar uchun to'g'ri vaqtni boshqarish va onlayn xavfsizlikni ta'minlash muhimdir. Ota-onalar bolalariga internetda xavfsiz va mas'uliyatli faoliyatni qanday amalga oshirishni, ijtimoiy tarmoqlarda qanday etika qoida va me'yorlarga amal qilishni tushuntirishi kerak.

Tadqiqot metodologiyasi: Ushbu tadqiqotda ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarning bolalarning psixologiyasiga ta'sirini o'rganish maqsadida bir qator ilmiy-uslubiy metodlar va yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi, asosan, bolalarning psixologik holatini va ular tomonidan texnologiyalarni qabul qilish jarayonini o'rganish uchun mo'ljallangan bo'lib, bir nechta yondashuvlar asosida olib borildi.

Tadqiqotning asosiy metodlari orasida kuzatish, intervyu va so'rovnomalar muhim o'rin tutadi. Tadqiqot jarayonida bolalar va ularning ota-onalari bilan intervyular o'tkazildi, bu orqali ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning bolalarning psixologik holatiga qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlashga harakat qilindi. Shuningdek, bolalar o'rtasida psixologik tahlil o'tkazilib, texnologik vositalar bilan o'zaro aloqalari va ular bilan bog'liq psixologik natijalar o'rganildi.

Kuzatish metodida ijtimoiy tarmoqlarni foydalanishning bolalarning ijtimoiy muloqotiga, o'z-o'zini anglashiga va ruhiy holatiga ta'sirini aniqlashga e'tibor qaratildi. Tadqiqotda maxsus guruhlar tashkil etilib, ijtimoiy tarmoqlar bilan ishlash vaqtida bolalarning psixologik o'zgarishlari doimiy ravishda kuzatildi. Bu metod orqali bolalarning xulq-atvori, hissiy va ruhiy holatlari, shuningdek, ijtimoiy tarmoqlardan foydalangan vaqt davomida ularning psixologik salomatligi qanday o'zgarishi haqida ma'lumotlar to'plandi.

Kvantitativ metodlar orqali bolalar o'rtasida so'rovnomalar o'tkazildi. Bu so'rovnomalar orqali bolalarning ijtimoiy tarmoqlarni qanday qabul qilgani, ular bilan bog'liq qiziqishlari, qiyinchiliklari va ijtimoiy muloqotdagi o'zgarishlar haqidagi fikrlari aniqlanib, texnologiyalarni qabul qilishning psixologik ta'sirlari o'rganildi. So'rovnomalar natijalari bolalarning texnologiyalarni qanchalik tez o'rganishi, ular bilan qanday munosabatda bo'lishlari va bu munosabatlarning psixologik jihatlarini o'rganishga yordam berdi.

Sifatli tadqiqot usullari ham qo'llanildi. Bu metod yordamida ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar bolalar o'rtasida qanday yangi ijtimoiy va psixologik o'zgarishlarga olib kelayotganini o'rganish uchun intervyu va guvohliklar yig'ildi. Bolalar va ularning ota-onalari bilan o'tkazilgan intervyular, shuningdek, o'qituvchilar va psixologlar bilan suhbatlar orqali texnologik vositalarning bolalar psixologiyasiga ta'sirini chuqurroq tahlil qilish imkoniyati yaratildi.

Tadqiqotda ilmiy adabiyotlarni o'rganish va tahlil qilish usuli ham keng qo'llanildi. Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarning psixologik ta'siri haqida mavjud bo'lgan nazariy manbalar, ilmiy maqolalar, kitoblar va boshqa resurslar tahlil qilindi. Ushbu ilmiy manbalar orqali texnologiyalarning psixologik rivojlanishdagi roli va bolalar psixologiyasiga ta'sirining jahon miqyosidagi ilmiy tajribalari o'rganildi.

Tadqiqotning psixologik tahlil metodlari yordamida bolalarning o'z-o'zini anglash, o'zaro muloqot va hissiy xulq-atvorini aniqlashda, ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarni muntazam ishlatishning bolalarning ijtimoiy munosabatlariga qanday ta'sir qilishi, ruhiy va hissiy holatiga qanday o'zgarishlar kiritishi tahlil qilindi. Bu yondashuv orqali bolalarning psixologik salomatligi, o'zini anglash va ijtimoiy

qabul qilishdagi o'zgarishlar hamda texnologiyalarga bo'lgan munosabatlarini o'rganish mumkin bo'ldi.

Tadqiqotning natijalari bo'yicha kelgusi tavsiyalar va yo'nalishlar ishlab chiqildi. Bu metodologiya orqali ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarning bolalar psixologiyasiga ta'sirini chuqurroq o'rganish, bolalar psixologiyasini qo'llab-quvvatlash va ularning texnologik vositalardan foydalanuvchi bolalar sifatida rivojlanishiga yordam beruvchi psixologik yondashuvlar ishlab chiqildi.

Ota-onalar va pedagoglar bolalarning onlayn faoliyatlarini nazorat qilishda ehtiyotkor bo'lishlari kerak. Ular texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali bolalar bilan aloqada bo'lishni qo'llab-quvvatlashi, ularga ijtimoiy aloqalarni to'g'ri yo'naltirishda yordam berishlari zarur. Ijtimoiy tarmoqlarda vaqtni qanday boshqarish va onlayn xavfsizlikni ta'minlash masalalarida bolalarga o'rgatish, ularning psixologik va ijtimoiy rivojlanishini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar bolalarning psixologik rivojlanishiga ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi. Bularning bir tomoni o'ziga xos imkoniyatlarni yaratib, bolalarning ta'lim olish, ijtimoiy o'zini anglash va shaxsiy rivojlanishiga katta yordam beradi. Masalan, internet va mobil ilovalar orqali bolalar turli sohalarda bilim olishlari, o'qish va o'rganish jarayonlarini eng yangi texnologiyalar yordamida samarali tashkil etishlari mumkin. Onlayn ta'lim platformalari bolalarga yuqori sifatli resurslar, interaktiv materiallar va virtual muloqotlar orqali bilim olish imkonini yaratadi. Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar bolalar uchun o'z fikrlarini va tajribalarini boshqalar bilan baham ko'rish, o'zaro fikr almashish, yangi do'stliklar o'rnatish, shuningdek, turli g'oyalarni va tajribalarni o'rganish imkoniyatlarini yaratadi. Bular bolalarning ijtimoiy o'zini anglashiga, shaxsiy va psixologik rivojlanishiga yordam beradi, shuningdek, ularda empatiya, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy mas'uliyat hissini rivojlantiradi.

Biroq, ijtimoiy tarmoqlardan va texnologiyalardan haddan tashqari foydalanish bolalarda salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Texnologiyalarning haddan tashqari ishlatilishi bolalarda jismoniy va psixologik muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, masalan, ko'z bilan bog'liq kasalliklar, uyqusizlik, jismoniy faoliyatning pasayishi va shu kabi salbiy holatlar. Bundan tashqari, bolalar o'zini boshqalar bilan taqqoslash orqali o'zini past baholash, psixologik tushkunlik va depressiya kabi holatlarga duchor bo'lishlari mumkin. Ijtimoiy tarmoqlarda bolalar o'zlarini boshqalar bilan taqqoslashlari, maqsadsiz yoki zararli kontentga duchor bo'lishlari, shuningdek, ularning o'ziga bo'lgan ishonchlari pasayishi mumkin. Bu

esa, bolalarning psixologik holatini yomonlashtirishi, ijtimoiy va emotsional rivojlanishga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlarda va texnologiyalardan foydalanish bolalarda ijtimoiy izolyatsiyani kuchaytirishi, real hayotdagi ijtimoiy muloqotlarning kamayishiga olib kelishi mumkin. Bolalar ko'proq vaqtni virtual dunyoda o'tkazishlari, shu bilan birga, haqiqiy ijtimoiy aloqalarni rivojlantirishdan mahrum bo'lishlari mumkin. Boshqalar bilan yuzma-yuz muloqot qilishning ahamiyati pasayishi, bolalarda o'zaro aloqalar, muloqot va jismoniy faoliyatga ehtiyojning kamayishi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shuningdek, texnologiyalarning salbiy ta'siri bolalarning psixologik holatini, o'z-o'zini anglashni va atrofdagi dunyo bilan munosabatlarini keskin o'zgartirishi mumkin.

Shu sababli, ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalarni bolalarning psixologik rivojlanishiga foydali tarzda ta'sir ko'rsatishi uchun ota-onalar, pedagoglar va jamiyatning o'рни juda muhimdir. Ota-onalar bolalarning texnologiyalardan qanday foydalanayotganini kuzatib borishlari, ular bilan o'z vaqtida muloqot qilishlari va bolalariga xavfsiz foydalanish qoidalarini o'rgatishlari zarur. Onlayn xavfsizlik, axloqiy qadriyatlar, virtual dunyoda ijtimoiy muloqotlar va boshqalar bo'yicha ota-onalar va pedagoglar o'rtasida yaqindan hamkorlik qilish bolalarning salbiy ta'sirlardan saqlanishiga yordam beradi.

Shuningdek, pedagoglar bolalar bilan ishlashda texnologiyalarning ijobiy tomonlarini faol ishlatishlari, shuningdek, ularni hayotda muvaffaqiyatli tarzda qo'llashni o'rgatishlari kerak. Ular bolalarga texnologiyalarni o'rganish, ta'lim olish va ijtimoiy muloqotlarda foydalanish bo'yicha bilimlar berib, ular uchun doimiy qo'llab-quvvatlash va maslahatlar berishlari kerak. Bolalar texnologiyalardan ijtimoiy va ta'lim maqsadlari uchun foydalanganida, ular o'zlarini to'g'ri rivojlantirishga yordam beradigan imkoniyatlarga ega bo'lishadi.

Ota-onalar va pedagoglar bolalarga texnologiyalarni boshqarishda qo'llash uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqishlari lozim. Bolalarga texnologiyalardan foydalanish tartibini belgilash, vaqtni oqilona taqsimlashni o'rgatish, jismoniy faoliyat va real hayotdagi muloqotga e'tibor berishni ta'minlash muhimdir. Shuningdek, bolalarga internetda xavfsizligini o'rgatish, onlayn tahdidlar va zararli kontentdan himoya qilish bo'yicha ta'lim berish kerak.

Shunday qilib, ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalar bolalarning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmasligi uchun ularga ehtiyotkorlik bilan yondashish zarur. Ota-onalar, pedagoglar va jamiyat o'rtasida mustahkam hamkorlik, bolalarning texnologiyalardan foydalangan holda ongli va maqsadga muvofiq tarzda rivojlanishlarini ta'minlash uchun muhim shartdir. Ijtimoiy tarmoqlar va texnologiyalardan foydalangan holda bolalar o'zlarini rivojlantirishi

va ijtimoiy muhitga moslashishi mumkin, agar ularning foydalanishi maqsadga muvofiq tarzda boshqarilsa.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Raxmonov, A. (2020). Ijtimoiy tarmoqlar va bolalar psixologiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti. Fan va texnologiya nashriyoti
2. G'ulomov, B. (2019). Raqamli texnologiyalar va bolalar rivoji. Samarqand: Ma'naviyat va ma'rifat nashriyoti. Ma'naviyat va ma'rifat nashriyoti
3. Xamidov, S. (2018). Bolalar psixologiyasida texnologiyalarning o'rni. Toshkent: Psixologiya institutining nashriyoti. Psixologiya instituti
4. Qodirov, M. (2021). Ijtimoiy tarmoqlar va o'smirlar ruhiy salomatligi. Buxoro: Buxoro universiteti nashriyoti. Buxoro universiteti nashriyoti
5. Shodmonov, A. (2020). Raqamli kommunikatsiyalar va zamonaviy bolalar rivoji. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti nashriyoti. Farg'ona davlat universiteti
6. Alimov, D. (2022). Ijtimoiy tarmoqlarda bolalar xavfsizligi. Toshkent: O'zbekiston yoshlar ittifoqi nashriyoti. O'zbekiston yoshlar ittifoqi
7. Ibragimov, I. (2020). O'smirlar va texnologiyalar: ijobiy va salbiy ta'sirlar. Andijon: Andijon davlat universiteti nashriyoti. Andijon davlat universiteti
8. Diyadurov, A. (2021). Bolalar va texnologiyalar: rivojlanishdagi rol va xavf. Toshkent: Ma'rifat nashriyoti. Ma'rifat nashriyoti
9. Musayev, T. (2019). Raqamli o'qish va o'quvchilar: onlayn ta'limning o'rni. Toshkent: Ta'lim va texnologiya nashriyoti. Ta'lim va texnologiya nashriyoti
10. Shavkatov, K. (2021). Bolalar psixologiyasi va ijtimoiy tarmoqlar. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti. Samarqand davlat universiteti

KITOBXONLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI

N.A.Valixanova

“University of economics and pedagogy” NOTM professori v.b.
nigora.valixanova@mail.ru

Annotatsiya. O'zining kasbiy-mutaxassislik hamda badiiy-ma'naviy barkamolligini oshirish uchun kitobni tanlay olish va o'zi uchun zarurini o'qish; kitob ustida ishlash malakasini obdon o'rganib olish va unga chuqur amal qila bilish; kitobni mustaqil o'qiy bilish; o'qigan kitobning asosiy mazmunini talqin qila bilish, uning fusunkor olamiga kira bilish; o'qiganlaridan hayotiy xulosalar chiqarish; kitobning kerakli, zarur joylarini yon daftarchaga ko'chirib olish, notanish bo'lgan so'zlarni esda saqlab qolishga intilish; muntazam ravishda o'qish